

НАЦИОНАЛНА

АКАДЕМИЯ

ЗА ТЕАТРАЛНО

И ФИЛМОВО

ИЗКУСТВО

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Тодор Иванов Димитров-Мечкарски

относно дисертационен труд „Образователният театър – начин на преодоляване на последиците при жени, жертви на насилие по време на войната в Косово“ за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ на МАРИГОНА БЕКТЕШИ ФЕРАТИ, научен консултант доц. д-р Константин Каракостов, факултет „Сценични изкуства“ при НАТФИЗ

Представям своето становище като член на научното жури, изготвено съгласно изискванията на ЗРАСРБ, както и Правилника за прилагането му в НАТФИЗ.

По отношение на образователния ценз, професионалния опит и лични наблюдения

Нямам преки наблюдения над творчеството и дейността на кандидата за присъждане на научната и образователна степен „доктор“ Маригона Ферати. Ще призная, че нямам и лични впечатления, но се доверявам на споделените такива в научните рецензии и становища на колегите от научното жури, както и на споделеното мнение от научния консултант – доц. д-р Константин Каракостов. Липсата на лични наблюдения а priori подсказва, че становището ми е изградено върху представената документация и дисертационен текст. Изказа и стила на научната разработка говорят за улегналост и задълбочени познания в областта на театралното изкуство. Биографията на автора е широкоспектърна и изключително наситена. Образованието на кандидата е солидно и на пръв поглед доста несъответно, което подсказва сериозен процес на развитие и търсене преди да се фокусира върху театралното изкуство – Средно медицинско училище „Джеладин Деда“ – Митровица с квалификация техник-фармацевт, следва бакалавърска специалност по мениджмънт от колежа „Универсум“, Прищина, Косово, а в последствие бакалавър по театрална режисура във Факултета по изкуствата на Прищинския университет и магистър по режисура в Академия по изкуствата, Прищина, Косово. Професионалният път на Маригона Ферати е изпъстрен от множество и различни по характер интереси и дейности – журналист и модератор в Радио „Митровица“, сътрудник за младежта в Косовския фонд за населението, режисьор в театрална компания „Mitrix Culture“. Творческата ѝ биография включва голям брой театрални спектакли, режисирани от кандидата, участия в множество фестивали, провеждани уъркшопи, както и две награди за актьорско изпълнение.

По отношение на общата характеристика на труда и преценка на приносите.

Заглавието на труда звучи интригуващо, но поражда въпроса „Каква е пресечната точка между войната и театъра“. Естествено такава съществува! Войната като проява на разрухата и най-лошото в човека и творчеството като проява на съзидание и най-величественото в човека. В този смисъл текста и неговите цели са истинско проявление на идеята на Хераклит за *coincidentia oppositorum*¹.

Текстовото тяло на дисертационния труд се разполага в 116 страници по БДС и включва: увод, изложение в седем глави, заключение, списък на използваните източници и приложения. Впечатляваща е целта на изследването, която се фокусира върху терапевтичния ефект на изкуството като възможност за справяне с посттравматичните последици за личностна, както и за възможността, която дава за социална интеграция и обществено приемане. *„Целта на настоящото изследване е да представи една нова форма за превъзможване на травмата при жените, жертви на сексуално насилие в Косово, която да даде практичен терапевтичен резултат и да въздейства на обществото за социалното приемане на жертвите чрез по-висока информираност на зрителите.“*(с.10)

Първата глава дефинира и представя понятието образователен театър, неговите характеристики и разновидности, както и кратко представя основните методи в изграждането на сценичния образ. Втората глава доста кратко представя бразилския театрал Аугусто Боал и „Театърът на потиснатите“. Третата глава разглежда насилието, стигматизацията и посттравматичните последици (психофизически) при хората, преживели сексуално насилие по време на война. Представени са покъртителни данни за краткосрочните и дългосрочни психически последици при жертвите от войните в Босна и Косово. В последствие авторът прави преход към социалното приемане на жертвите и образователните, информационните и терапевтични аспекти на постановки на такава тематика. Съвсем логично четвърта глава е насочена към исторически случаи на насилие срещу жени по време на война с фокус върху Босна и Херцеговина и някои африкански страни. Петата глава разглежда изнасилените жени като център в работата на определени театрални и оперни постановки, както и литературни произведения. Шеста глава представя солидни аргументи във връзка със специфичните особености на пресъздаването на инцидент като способ за освобождаване на блокажите от травмата, както и етапите в драматургичната и постановъчна работа върху такъв вид спектакли. Седмата глава, която е най-обемна и същностна по отношение на изследването, проверява зададените хипотези като представя и анализира интервюта, данни и анкети, а също така представя детайлно процеса на създаване на образователно представление.

Текстът на разработката е пълен с реални случаи и има документален характер, което повишава неговата значимост. В текста е направен добър баланс между теоретико-аналитичната и приложната част. Списъкът на използваните източници, впечатляващ с това, че съдържа основно електронни и актуални източници, включва 65 заглавия – основно на английски език. Приложенията са логични и полезни допълнения към научната разработка и са богати на снимков и табличен материал. Приносите на труда са добре изведени от автора и научния консултант.

¹ „Единството на противоположностите“ е централна идея в диалектичката философия, развита за пръв път от Хераклит.

По отношение на публикациите, подадени за разглеждане по настоящата процедура.

Представените от Маригона Ферати публикации отговарят като брой и връзка с темата на дисертационното изследване на ЗРАСРБ, както и Правилника за прилагането му в НАТФИЗ.

По отношение на някои критични бележки и препоръки.

Поднесените в изложението материал е стойностен, значим и фокусиран върху темата и поставените цели на изследването, но в същото време раздробен в прекалено много на брой глави. Най-вероятно по този начин е търсена прегледност, но без проблем може да се реорганизира в три или четири глави. Например втората глава и четвъртата глава смятам, че може да се разширят и вместят в други глави. Заключение на текста е доста кратко и смятам, че трябва да се разгърне. В текста се срещат някои технически грешки. Изложените бележки имат препоръчителен характер и не отхвърлят значимостта и стойността на труда.

В заключение.

Смятам, че трудът отговаря на изискванията на ЗРАСРБ, както и Правилника за прилагането му в НАТФИЗ „Кр. Сарафов“.

Смятам, че дисертационният труд е достатъчен по обем, значим по съдържание и приносен по отношение на научната книжнина на нашата Академия.

Вследствие на всичко казано убедено и по съвест гласувам с „ДА“ на Маригона Бектеши Ферати – докторант в свободна форма на обучение, да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор“ и препоръчвам на останалите членове на научното жури да подкрепят труда.

От сърце желая здраве, вдъхновение и успех на Маригона Ферати!

доц. д-р Тодор Иванов Димитров-Мечкарски

11.05.2021 г.

гр. София